

СУЧАСНИЙ СВІТ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

Загальнолюдським цінностям довелося пройти довгий шлях формування. Проблема цінностей – проблема, яка стає на шляху кожної людини та суспільства в цілому у всі часи. Цінність є особливим типом світоглядної орієнтації людини. Проблему цінності розкривали у різних галузях науки: філософії, психології, педагогіці, соціології, етнології, етиці й естетиці та інших [1, с. 1]. **Актуальність теми дослідження.** Загальнолюдські цінності набувають важливої ваги у наш час. Цінності – це поняття, які вказують на людську, соціальну і культурну вагу певних явищ, речей, та предметів діяльності. Вона є регуляторами поведінки всього людства, виступаючи найважливішими критеріями, стимулами і знаряддями пошуку шляхів взаєморозуміння, злагоди. В історії за загальнолюдських цінностей немає періоду у який це питання виходило на перший план вона розвивалася разом із суспільством і показувало йому напрямки. Сучасна соціально-філософська література характеризується різноманітністю поглядів на природу цінностей та їх розуміння. У наш час особливої ваги набувають загальнолюдські цінності. Тому перед сьогодишнім світом та суспільством постають особливо важливі питання: які цінності є основними у житті людини; як правильно розставити пріоритети у сформованих на даний час умовах; чому суспільство почало зневажати людські цінності, які їм дано. Все ж можна назвати кілька прикладів, які безперечно є важливими для усіх землян і класифікуються як загальнолюдські цінності: цінність людського життя; сенс буття, справедливість, межа між добром і злом, свобода, тощо; збереження природи та її важливість, запобігання екологічній кризі [6, с. 66]. **Мета дослідження:** усвідомити природу факторів, які впливають на формування сучасних цінностей, висвітлити найважливіші ціннісні проблеми, які є актуальними на даний час. **Об'єктом дослідження** є загальнолюдські цінності їх вплив на соціум та орієнтації сучасного світу. **Предметом дослідження** є проблема формування сучасних загальнолюдських цінностей, специфіка ціннісних орієнтацій у сучасному світі. Цінності в житті суспільства є чимось більш високим, ніж проста цікавість. Цінності виступають також як форми суспільної свідомості (справедливість і несправедливість), які не лише відтворюють явища, але й дають їм оцінку, схвалюють чи засуджують, вимагають їх здійснення чи усунення і в силу цього є нормативними за своїм характером. Суспільні цінності формуються з часом, відбираючи найактуальнішу модель поведінки та довід окремих суб'єктів. Проблема цінностей має давню історію, але й до сьогодні є надзвичайно актуальною. Так, Платон стверджував, що всі ідеї мають відношення до морального інтересу, до питання «Куди і навіщо?», що тільки ідея блага (цінності) надає речам істинності. Будь-яке пізнання природи розглядалось як засіб пізнання остаточного сенсу й цінності світу. Вчений убачав ідею блага (цінності) як завершення світу ідей – Істини, Краси, Справедливості, як конструктивний принцип буття, що організує всі його форми й рівні [2, с. 256]. Проблема цінностей піднімали у різних галузях наук: філософії, педагогіці, психології, соціології, культурології, етнології, етиці й естетиці та ін. Так, у філософії структуру цінностей вивчали В. Барішков, А. Здравомислов, М. Каган, О. Титаренко, В. Ядов, їхню ієрархічність розробляли С. Бубнова, І. Дубов, М. Лапін; механізм формування розкрили Л. Архангельський, В. Водзинська, В. Панпурін, В. Тугарінов, О. Дробницький, Л. Столович, А. Гусейнов. Значну увагу проблемі цінностей і кризовості сучасного суспільства приділяють також і соціологи: В. Бех, Л. Бляхман, А. Вардомацький, Є. Головаха, А. Здравомислов, О. Шкаратан, А. Ручка. Ціннісні орієнтації можуть формуватись у будь-якій сфері життєдіяльності. Філософія розглядає орієнтації, що виражають сутність людини універсальним чином. Становище людини – вища цінність, як правило, застосовується гуманістами як аксіома. І це дійсно аксіома в тому змісті, що людство вистраждало ідею вищої цінності, прийшло до неї через гіркий досвід багатьох поколінь. Цінність людини та її життя може розглядатися як індивідуальний синтез всіх інших цінностей, що функціонують у суспільстві. Велику увагу проблемі цінностей приділяють і соціологи, які розглядають соціальні цінності як носіїв основних рис життєдіяльності конкретного соціуму. Неоднорідність соціальної структури суспільства призводить до існування в ньому різних цінностей, іноді й протилежних, суперечливих [3, с. 56-57]. Воля як цінність. Філософське розуміння волі виражається у визначенні. Воля – це здатність людини діяти відповідно до своїх інтересів і мети, ґрунтуючись на пізнанні об'єктивної необхідності. Воля стає цінністю, коли людина її усвідомлює. Там, де немає усвідомлення цінності волі, усвідомлення себе як рівного з іншими людьми, там немає ні справжнього самолюбства, ні людської гідності [4, с. 190]. Таким чином, на основі аналізу існуючих у сучасній філософії точок зору на трактування суті загальнолюдських цінностей можна розглядати їх як світоглядні ідеали, моральні норми, що відображають та інтегрують духовний досвід людства, сприяють вирішенню головних проблем сучасності, відкривають можливість діалогу між народами. Вищі цінності відображають фундаментальні відношення та потреби людей складають фундамент індивідуального світогляду. Які цінності можуть стати вищими для людини, залежить від багатьох обставин. Що для людини найважливіше, вона з'ясує на рівні фундаментального вибору, коли визначає свою особистість. Цінності більш гнучко зумовлюють норми поведінки, вони можуть мати санкцію, яку дав той чи інший соціальний інститут, автор або традиція [5, с. 7-8]. У житті індивіда вищі цінності визначають сенс його існування, з якого випливає вся мотивація даного суб'єкта. Завдяки цим цінностям людина долучається до вищої інстанції, що наповнює сенс її існування, надає йому конкретики. Потреба в сенсі – це потреба в інтегральному розумінні світу, універсальному пояснювальному принципі. Без такого внутрішнього ідейного смислу людина не відчуває своєї цілісності, не може керувати творенням самої себе. Людина без сенсу, без вищої цілі є засобом для цілей інших людей. Утвердження вищих цілей і цінностей власного життя становить сенс Індивідуального існування. Потреба в сенсі фіксує потребу людини з'ясувати свою значущість у стосунках. Причетність до вищих цінностей, служіння їм, дає змогу людині відчути цінність свого індивідуального буття. **Висновок.** Проблема цінності належить до числа фундаментальних. Цінності формуються в залежності від клімату, який панує у суспільстві, а тому вони не є постійними. Загальнолюдські цінності займають найважливіше місце у житті людини. Культура і моральна культура соціально передається із покоління в покоління, через усі можливі впливи та напрямлене виховання, що надходить з соціуму. Природно, що вже через десяток років життя ставитиме до людини зовсім інші вимоги, згідно чого продовжиться формування цінностей, тому ця проблема постійно потребує глибокого дослідження, аби на їхній основі в подальшому можна було створити прогноз на майбутнє, і щоб суспільство завжди могло задовольнити власні потреби.

Список використаних джерел

1. Філософія і цінність форми свідомості. М., 1978. 248 с.
2. Платон. Твори. В 3-х тт. М.: Думка, 1977. Т.2. 618 с.
3. Блюмкін В. А. Світ моральних цінностей. М.: Знання, 2001. 285 с.
4. Чухина Л.А. Человек и его ценностный мир в религиозной философии. Рига, 1991. 267 с.
5. Шрейдер Ю.А. Утопия или устройство //Глобальные проблемы общечеловеческие ценности. М.: Знание, 1992. 7-8 с.
6. Глобальні проблеми та загальнолюдські цінності. М. 1990. 67 с.